

Rikkakananhirssi ja viherpantaheinä rikkakasveina

Kasvinsuojelupäivä 2025

14.1.2024

Jasmin Isotupa

NSL Koetoiminta

Nylands
Svenska
Lantbrukssällskap

Sisällys

- Rikkakananhirssi
- Viherpantaheinä

- Muita vieraslajeja
  - Viherrevonhätä

Rikkakananhirssi – *Echinochloa crus-galli* (1)

- Yksivuotinen, siemenlevintäinen heinä
- Alkuperästä ei varmaa tietoa, levinnyt laajalle
- Viihtyy kosteissa olosuhteissa (sietää kuivuutta), optimaalinen pH 7 (4-8), kasvaa sekä hieta- että savipitoisilla mailla
- Voi kasvaa jopa 1,5-2 m korkeaksi, korren tyvitteä
- Lehdet kaljut, karkealaitaiset, kielekkeettömät, korvakkeettomat, vaalea raita lehden keskellä
- Haarova kerrannaistähkä, väri vaihtelee

Rikkakananhirssi (2)

- Voi tuottaa useita tuhansia siemeniä
- Siemenet pieniä, toiselta kyljeltä litteitä ja toiselta voimakkaasti kuperia, 1,3-3,5 mm pitkiä ja 1-1,8 mm leveitä
- Siemenet voivat säilyä pitkään maan siemenpankissa, syvemmällä maassa itävyys säilyy paremmin
- Itää maan pintakerroksissa noin 2 cm syvyydessä
- Optimaalinen itämislämpötila 13-30 °C
- Kilpailee tehokkaasti resursseista
  - Vesi, ravinteet, valo, tila

Rikkakananhirssi (3)

Rikkakananhirssi (4)

- Leviää:
  - Kylvösiemen, rehut, (lunnunsiemenet)
  - Koneet
  - Lanta, (olki)
  - Eläimet, linnut
  - Tulvavesi
- Rikkakananhirssin itäminen aikaistunut
  - Ensimmäiset havainnot Västankvarnissa 28.5.2024, 8.6.2023, 10.6.2022
- Monta itämisaaltoa kauden 2024 aikana
  - Kuva otettu 1.7.2024

Viherpantaheinä – *Setaria viridis* (1)

- Yksivuotinen, siemenlevintäinen heinä
- Kasvaa luontaisesti Etelä-Euroopassa
- Kasvaa sekä kevyillä että savipitoisilla mailla, herkkä varjostukselle, korkea typpipitoisuus eduksi
- Kasvaa noin 70 cm korkeaksi
- Lehdet levät, pitkäsuiput, kielekkeen tilalla karvarivi, ei korvakkeita
- Haaraton kerrannaistähkä, usein vihreä

Viherpantaheinä (2)

- Voi tuottaa jopa tuhansia siemeniä
- Siemenet pieniä, toinen puoli litteä ja toinen kupera, kooltaan noin 0,2 cm pitkiä ja 0,1 cm leveitä
- Voivat säilyä maan siemenpankissa pitkään, syvemmällä maassa itävyys säilyy paremmin
- Itää noin 1-2 cm syvyydessä
- Optimaalinen itämislämpötila 20-35 °C, mutta itäminen voi alkaa jo 10 °C lämpötiloissa

Viherpantaheinä (3)

Viherpantaheinä (4)

- Leviää:
  - Kylvösiemen, (lunnunsiemenet)
  - Koneet
  - Lanta
  - Vesi
  - Eläimet, linnut
- Inkoossa ensimmäiset viherpantaheinät havaittu 4.6.2024, olivat kasvuasteeltaan BBCH 10-21 eli suurimmat itäneet jo toukokuun lopulla
- Monta itämisaaltoa kauden 2024 aikana
  - Kuva otettu 3.7.2024

Rikkakananhirssin ja viherpantaheinän siemenet

Rikkakananhirssin ja viherpantaheinän torjunta

- Leviämisen ennaltaehkäisy ja rajoittaminen
  - Viljelyhygienia
- Mekaaninen torjunta
  - Kitkeminen
- Viljelytekniset keinot
- Kemiallinen torjunta
- Havainnointi ja tarkkailu

Viherrevonhätä – *Amaranthus retroflexus* (1)

- Yksivuotinen, siemenlevintäinen kasvi
- Ylimmät tähkäkukinnot muodostavat kartiomaisen kertotähkän
- Voi tuottaa useita tuhansia siemeniä
  - Siemenet voivat säilyä maan siemenpankissa pitkään
  - Itää maan pintakerroksissa noin 1-3 cm syvyydessä
  - Optimaalinen itämlämpötila 25-35 °C, mutta minimilämpötila 5 °C
- Lehdet leveät, helakan vihreät, upposuoniset ja ryppyiset, lehdissä karvoja

Viherrevonhätä (2)

- Tavataan satunnaisesti Suomessa
- Voi olla useampi itämisaalto
- Leviää siementen, koneiden, eläinten ja lintujen, lannan ja kompostin sekä veden välityksellä
- Torjunta:
  - Leviämisen ennaltaehkäisy: Viljelyhygieniä
  - Kemiallinen torjunta
  - Kitkenta
  - Havainnointi ja torjunnan tehon tarkkailu

Yhteenveto

- Tyypillisesti suuri siementuotanto
  - Olosuhteet vaikuttavat suuresti kasvien kokoon ja siementuotantoon
  - Osa säilyy pitkään maan siemenpankissa
- Hyötyvät lämpimistä olosuhteista
- Monet C4-kasveja
- Leviämisreitit samankaltaisia
- Tärkeää tiedostaa uusien rikkakasvien leviämisen mahdollisuus ja tarkkailla kasvustoja, herbisidejä käytettäessä huomioi resistenssiriskit!

Nylands
Svenska
Lantbrukssällskap

Elisabetsgatan 21B 8

00170 Helsingfors

Kansli/växel: 09-1351244

e-post: info@nsl.fi

www.nsl.fi

A photograph of a field of green grass with several seed heads in the foreground. A small white daisy with a yellow center is visible on the left. The background shows a blue sky with white clouds and a line of trees.

Kiitos!